

การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Content Analysis of Architectural Theses of Khon Kaen and Mahasarakham Universities

นันทนา วงศ์ชมภู (Nantana Vongchomphu)¹

เสาวคนธ์ ญาณวุฒิ (Soawakhon Yanawot)²

ชัยณรงค์ เท็ดวัฒนศักดิ์ (Chainarong Terdwattanasak)³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ ตลอดจนศึกษาการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ในด้านประเภท ภาษา และปีที่พิมพ์ (รวมถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตด้านวิชาชีพ) มีจำนวนวิทยานิพนธ์ที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 326 เรื่อง ประกอบด้วยวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น 284 เรื่อง และวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 42 เรื่อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ พบว่าวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นลักษณะงานสถาปัตยกรรมประเภทนันทนาการ (ร้อยละ 41.9 และ 50.0) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 44.7 และ 71.4) รองลงมาคือลักษณะงานสถาปัตยกรรมประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม โดยมีลักษณะงานสถาปัตยกรรมประเภทศาสนาน้อยที่สุดทั้งสองสถาบัน ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมประเภทสิ่งพิมพ์ พบว่าวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้สารนิเทศประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาลมากที่สุด (ร้อยละ 39.0) รองลงมาคือหนังสือทั่วไปและวิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 28.1 และ 19.9 ตามลำดับ) แต่วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใช้สารนิเทศประเภทหนังสือทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 41.6) รองลงมาคือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 22.3 และ 20.7 ตามลำดับ) สารนิเทศประเภทสื่อโสตทัศนวัสดุ วิทยานิพนธ์ทั้งสองสถาบันใช้สารนิเทศประเภทแผ่นที่/แผ่นผัง ร้อยละ 100.0 ในส่วนสารนิเทศที่ใช้อ้างอิงประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์ของทั้งสองสถาบันใช้สารนิเทศประเภทอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 100.0

วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย ร้อยละ 67.5 ที่มีปีพิมพ์ ระหว่าง พ.ศ. 2535 - 2539 มากที่สุด (ร้อยละ 44.5) ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 32.5 ที่มีปีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1987-1991 (ร้อยละ 39.7) ในขณะที่วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย (ร้อยละ 85.6) ที่มีปีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2540-2544 มากที่สุด (ร้อยละ 47.0) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 14.4) ที่มีปีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1992-1996 มากที่สุด (ร้อยละ 30.2) เมื่อศึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการผลิตด้านวิชาชีพ พบว่าโดยรวมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกหัวข้อ

¹พนักงานห้องสมุด ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²นักวิชาการศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³นักวิชาการโสตทัศนศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This study considered the architectural type, project site, references in terms of type, language and year of publication of architectural theses from Khon Kaen and Mahasarakham Universities, including the correlation with the aims of the curriculum and professional needs. The number of architectural theses considered was 326, with 284 coming from Khon Kaen University and 42 from Mahasarakham University. The data was analyzed using the SPSS/PC+ computer program as percent-ages.

The results of the research concerning architectural type and project site showed that most of the theses from Khon Kaen and Mahasarakham Universities concerned entertainment venues (at 41.9% and 50.0% respectively) in the Northeast (44.7 and 71.4% respectively), followed by commercial and industrial buildings. Religious buildings had the lowest rate from both institutions. Information used for references in architectural theses was mostly government publications (39.0%), general books (28.1%) and theses (19.9%) from Khon Kaen University, while those from Mahasarakham University were mostly general books (41.6%) followed by government publications (22.3%) and theses (20.7%). As to audiovisual materials, all theses from both institutions referenced maps and building plans. Similarly, all theses from both institutions referenced material from the internet.

Architectural theses from Khon Kaen University referenced 67.5% of material in Thai, and that published between 1992 and 1996 the most (44.5%). English material was referenced at 32.5%, with 39.7% being published between 1987 and 1991. Architectural theses from Mahasarakham University referenced Thai material the most (85.6%) published between 1997 and 2001 (47.0%) followed by English material (14.4%) published between 1992 and 1996 (30.2%).

When considering whether architectural theses from Khon Kaen and Mahasarakham Universities are in line with the aims of curriculum and professional needs, it was found that in general they were in line with all the aims of the curriculum.

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา, การวิเคราะห์การอ้างอิง, วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

Keywords: Content Analysis, Citation Analysis, Architectural Thesis

บทนำ

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 5 ปี นักศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์ในปีสุดท้าย โดยทำโครงการออกแบบงานสถาปัตยกรรมที่ตนเองสนใจ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ ตลอดจนความมั่นใจในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จใน ระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นวิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงถือเป็นหัวใจ สำคัญต่อการศึกษาในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม ประเภทต่างๆ เช่น ที่อยู่อาศัย สาธารณูปการและการ ศึกษา พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม งานราชการ

ศาสนา นันทนาการ และงานสถาปัตยกรรมอื่นที่มี ลักษณะใกล้เคียงกัน หรือคล้ายคลึงกันซึ่งก่อให้เกิดความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไป สามารถออกแบบงานสถาปัตยกรรมได้ทุกประเภท ทุกขนาด ยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในวิชาชีพ และเป็นรากฐานของการสร้างและพัฒนาความรู้ รวมทั้ง เทคนิควิทยาการก่อสร้างใหม่ๆ ด้วย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและ นฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ก่อตั้งขึ้นโดย ใช้หลักสูตรการเรียนการสอน 5 ปี ในปีสุดท้ายจะต้อง ทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีความชำนาญในการออกแบบ งานสถาปัตยกรรมประเภทต่างๆ จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขา วิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ การอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในรูปเชิงอรรถ และบรรณานุกรมท้ายเล่ม ในด้านประเภท ภาษา และปีที่พิมพ์ของทรัพยากรสารสนเทศ ศึกษานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตด้านวิชาชีพ ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม อันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมในภาพรวมอย่างมีระบบและเกิดความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพ เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นประโยชน์สำหรับผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ในการเลือกโครงการที่จะทำการออกแบบให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และตอบสนองความต้องการของชุมชนและชนบท ตลอดจนสังคมที่กำลังพัฒนาในด้านศิลปเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคามในด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ การอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในรูปเชิงอรรถ และบรรณานุกรมท้ายเล่มวิทยานิพนธ์ ในด้านประเภท ภาษา และปีที่พิมพ์ของทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งศึกษาวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตด้านวิชาชีพ

จากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีรายงานการศึกษาของกิ่งแก้ว (2528) ; กิ่งทอง (2531) ; จุฑาลักษณ์ (2538) ; จุฑารัตน์ และ ประสงค์ (2542) ; ธนู (2542) ; นิตศักดิ์ และคณะ (2541) ; นัยนา (2539) ; บวร (2543) ; บานชื่น (2536) ; ผ่องพรรณ (2536) ; เพ็ญสุภา (2543) ; พนิดา (2542) ; รัชนิกร (2529) ; วรนุช (2538) ; วิมลสิทธิ์ (2536) ; อารีย์ (2524) ; อโนทัย และคณะ (2541, 2542, 2543, 2545) ; และอุบลศรี (2534)

สำหรับการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมยังไม่มีรายงานการศึกษามาก่อน จึงควรที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยอื่นๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสำรวจ เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 - 2544 จำนวน 284 เรื่อง วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 42 เรื่อง รวมทั้งหมด 326 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์โดยบันทึกข้อมูลเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้ทำ สถาบัน ปีการศึกษา

ตอนที่ 2 รายการที่จะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามประเภทหัวข้อวิทยานิพนธ์ ซึ่งแบ่งตามลักษณะงานสถาปัตยกรรม ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สาธารณูปการ และการศึกษา พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม งานราชการ ศาสนา และนันทนาการ รวมทั้งพื้นที่ตั้งโครงการ 7 พื้นที่ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันตก และต่างประเทศ

ตอนที่ 3 การอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ โดยบันทึกข้อมูลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในด้านประเภท ภาษา และปีที่พิมพ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สํารวจรายชื่อวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 - 2544 และวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2544

2. วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามลำดับที่ของวิทยานิพนธ์โดยวิเคราะห์ทีละเล่ม และบันทึกข้อมูลลงในแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ที่สร้างขึ้น

3. วิเคราะห์แยกเป็นส่วน ๆ ตามหัวข้อในแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางการวิเคราะห์และความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล เป็นครั้งที่ 2

4. วิทยานิพนธ์เล่มใดมีปัญหาในการวิเคราะห์ ข้อมูลต่างกัก็จะวิเคราะห์ซ้ำอีกครั้งจนแน่ใจว่าผลการวิเคราะห์ถูกต้อง

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นการวิเคราะห์ที่สำคัญสรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ

1.1 จากการศึกษาวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ พบว่าในปีการศึกษา 2535 - 2544 วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 331 เรื่อง ได้นำมาวิเคราะห์จำนวน 284 เรื่อง (ร้อยละ 85.8) และหาไม่พบ จำนวน 47 เรื่อง (ร้อยละ 14.2) ส่วนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยานิพนธ์นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 42 เรื่อง (ร้อยละ 100.0) ในปีการศึกษา 2544

เป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีนักศึกษาสำเร็จรุ่นแรกในปีการศึกษา 2535 และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจนถึงปีการศึกษา 2544 ซึ่งเป็นนักศึกษารุ่นแรก สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำเร็จการศึกษา

1.2 ลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการ จำแนกตามสถาบัน พบว่าวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีประเภทนันทนาการมากที่สุด จำนวน 119 เรื่อง (ร้อยละ 41.9) รองลงมาประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม จำนวน 83 เรื่อง (ร้อยละ 29.2) ประเภทสาธารณูปการและการศึกษา จำนวน 54 เรื่อง (ร้อยละ 19.0) น้อย ที่สุดประเภทศาสนา จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 0.7) ส่วนประเภทที่อยู่อาศัยไม่มีโครงการออกแบบ โดยมีพื้นที่ตั้งโครงการอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 127 เรื่อง (ร้อยละ 44.7) รองลงมาคือภาคกลาง จำนวน 93 เรื่อง (ร้อยละ 32.7) ภาคตะวันออก จำนวน 25 เรื่อง (ร้อยละ 8.7) น้อยที่สุด ภาคตะวันตก จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 1.7) ส่วนต่างประเทศไม่มีโครงการออกแบบ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวิทยานิพนธ์ที่เน้นหนักมากที่สุด ประเภทนันทนาการ จำนวน 21 เรื่อง (ร้อยละ 50.0) รองลงมาประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 19.0) ประเภทสาธารณูปการและการศึกษาและงานราชการ จำนวน 6 เรื่อง เท่ากัน (ร้อยละ 14.3) น้อยที่สุดประเภทศาสนา จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.4) โดยมีพื้นที่ตั้งโครงการอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 30 เรื่อง (ร้อยละ 71.4) รองลงมาภาคเหนือ จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 11.9) ภาคกลาง จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 7.2) น้อยที่สุดภาคตะวันตกและต่างประเทศ จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 2.4) เท่ากัน ส่วนภาคใต้ไม่มีโครงการออกแบบ

เนื่องจากลักษณะงานสถาปัตยกรรม และพื้นที่ตั้งโครงการของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวนมากที่สุดคือประเภทนันทนาการ และอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าวิทยานิพนธ์ทั้งสองมหาวิทยาลัย มีลักษณะงานสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย ทุกประเภท ยกเว้นประเภทที่อยู่อาศัย อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องการความรู้ความชำนาญ

เฉพาะงานสถาปัตยกรรมประเภทนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพ โดยสอดคล้องกับวิมลสิทธิ์ (2536) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในรายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต พบว่าในประเด็นแนวทางหลัก ๆ ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม สถาปนิกโดยรวมไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ควรีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ในทำนองเดียวกับแฟชั่น แต่ก็มีสถาปนิกส่วนหนึ่งที่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว จึงเกิดความเห็นในลักษณะที่ขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตามสถาปนิกโดยรวมมีความคิดเห็นร่วมที่ชัดเจนพอสมควร ต่อแนวทางการออกแบบที่ว่าสถาปนิกควรมีความสามารถในการออกแบบได้หลายแนวทาง เหมือนกับพ่อครัวที่สามารถปรุงอาหารได้หลายรส จึงจะสามารถบริการลูกค้าที่หลากหลายได้ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ การมีความสามารถในการออกแบบได้หลายแนวทาง น่าจะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่าไม่มีงานสถาปัตยกรรมในรูปแบบใดโดยเฉพาะที่จะเหมาะสมกับทุกแห่งหนในโลก เพราะงานสถาปัตยกรรมย่อมต้องแปรผันไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น

สำหรับโครงการออกแบบส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ตั้งโครงการอาจมีส่วนสัมพันธ์กับสถาบันของนักศึกษา เพราะสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการออกแบบงานสถาปัตยกรรมประเภทต่างๆ และจากการที่ทั้งสองสถาบันมีโครงการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น จะมีผลทำให้จำนวนวิทยานิพนธ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยมีแนวโน้มว่าโครงการออกแบบงานสถาปัตยกรรมประเภทที่อยู่อาศัย และพื้นที่ตั้งโครงการออกแบบในต่างประเทศ จะได้รับความสนใจน้อยมาก ทำให้ภาพรวมลักษณะงานสถาปัตยกรรมและพื้นที่ตั้งโครงการดังกล่าวมีน้อยหรือไม่มีเลย คาดว่าจะเป็นเช่นนี้ต่อไป

2. การอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 ประเภททรัพยากรสารสนเทศพบว่า วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่นอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาลมากที่สุด จำนวน 1,397 รายการ (ร้อยละ 39.0) รองลงมาหนังสือทั่วไป จำนวน 1,009 รายการ (ร้อยละ 28.1) วิทยานิพนธ์ จำนวน 714 รายการ (ร้อยละ 19.9) น้อยที่สุดหนังสือพิมพ์ จำนวน 13 รายการ (ร้อยละ 0.4) จากรายการทั้งหมด 3,744 รายการ ส่วนสื่อโสตทัศนวัสดุประเภทแผ่นที่/แผ่นผัง จำนวน 24 รายการ (ร้อยละ 100.0) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทอินเทอร์เน็ต จำนวน 132 รายการ (ร้อยละ 100.0) ส่วนประเภทสื่อผสม ฐานข้อมูลสำเร็จรูปและฐานข้อมูลบรรณานุกรมในห้องสมุดไม่มีการอ้างอิง

สำหรับวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคามอ้างอิงสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือทั่วไป มากที่สุด จำนวน 175 รายการ (ร้อยละ 41.6) รองลงมาสิ่งพิมพ์รัฐบาล จำนวน 94 รายการ (ร้อยละ 22.3) สื่อบัตรน้อยที่สุด จำนวน 8 รายการ (ร้อยละ 1.9) สื่อโสตทัศนวัสดุ ประเภทแผ่นที่/แผ่นผัง จำนวน 8 รายการ (ร้อยละ 100.0) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 รายการ (ร้อยละ 100.0) จากรายการอ้างอิงทั้งหมด จำนวน 439 รายการ

จากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่า การอ้างอิงสื่อโสตทัศนวัสดุ อ้างอิงประเภทแผ่นที่/แผ่นผัง ทั้งสองสถาบัน อาจเป็นเพราะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของสื่อโสตทัศนวัสดุที่ใช้ประเภทใดอ้างอิงได้บ้าง และความยุ่งยากในการเขียนอ้างอิงรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลย์สุข (2531) กล่าวว่า การอ้างอิงเอกสารไม่ว่าจะทำในรูปของบรรณานุกรมหรือเชิงอรรถหรือรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยทักษะหรือความชำนาญในการฝึกฝน โดยมีความรู้พื้นฐานที่สำคัญ คือ ความรู้เกี่ยวกับชนิดของสิ่งพิมพ์ ความรู้เกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้บันทึกข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์รายละเอียดที่ใช้ในการอ้างอิงสิ่งพิมพ์แต่ละชนิด ประกอบกับ กิ่งทอง (2531) ที่ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า สื่อโสตทัศนวัสดุใช้ในระบายน้อย

2.2 ภาษาทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่นอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยมากที่สุด จำนวน 2,529 รายการ (ร้อยละ 67.5) และอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ จำนวน 1,215 รายการ (ร้อยละ 32.5) จากรายการอ้างอิงทั้งหมด จำนวน 3,744 รายการ สำหรับวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยมากที่สุด จำนวน 376 รายการ (ร้อยละ 85.6) และอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ จำนวน 63 รายการ (ร้อยละ 14.4) จากรายการอ้างอิงทั้งหมด 439 รายการ

จากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่าวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ทั้งสองสถาบัน อ้างอิงภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ อาจเป็นเพราะความสะดวก และความถนัดในการใช้เอกสารภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งทอง (2531) จุฬารัตน์ และประสงค์ (2542) พบว่าสิ่งพิมพ์ภาษาไทย ใช้ในระดับมาก และข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ้างอิงภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ เมื่อบัณฑิตไปประกอบวิชาชีพปรากฏว่าบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ต่ำ/ มีน้อยกว่าบัณฑิตสถาบันอื่นในรุ่นวิชาชีพเดียวกัน โดยบัณฑิตประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชาประเมิน (อโนทัย และคณะ, 2541, 2542, 2543, 2545)

2.3 ปีที่พิมพ์ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ้างอิงมากที่สุด ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2535-2539 จำนวน 1,129 รายการ (ร้อยละ 44.5) ภาษาอังกฤษปีที่พิมพ์ 1987-1991 จำนวน 482 รายการ (ร้อยละ 39.7) รองลงมาภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2530-2534 จำนวน 564 รายการ (ร้อยละ 22.2) ภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1982-1986 จำนวน 230 รายการ (ร้อยละ 18.9) ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2525-2529 จำนวน 334 รายการ (ร้อยละ 13.1) ภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1977-1981 จำนวน 165 รายการ (ร้อยละ 13.6) อ้างอิงน้อยที่สุด ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ ต่ำกว่า

2520 จำนวน 22 รายการ (ร้อยละ 0.9) ภาษาอังกฤษ ไม่ระบุปีที่พิมพ์ จำนวน 25 รายการ (ร้อยละ 2.0) สำหรับวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า อ้างอิงมากที่สุด ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2540-2544 จำนวน 177 รายการ (ร้อยละ 47.0) ภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1992-1996 จำนวน 19 รายการ (ร้อยละ 30.2) รองลงมา ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2535-2539 จำนวน 74 รายการ (ร้อยละ 19.7) ภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1987-1991 จำนวน 15 รายการ (ร้อยละ 23.8) ซึ่งภาษาไทย ปีที่พิมพ์ 2525-2529 จำนวน 40 รายการ (ร้อยละ 10.6) ภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1997-2001 จำนวน 11 รายการ (ร้อยละ 17.5) น้อยที่สุด ภาษาไทย ปีที่พิมพ์ ต่ำกว่า 2520 ไม่มีการอ้างอิง และภาษาอังกฤษ ปีที่พิมพ์ 1997-2001 ไม่มีการอ้างอิง

จากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่าวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ้างอิงสิ่งพิมพ์ภาษาไทย ระหว่างปี 2535-2539 อ้างอิงสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 1987-1991 มากที่สุด วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อ้างอิงสิ่งพิมพ์ภาษาไทยระหว่างปี 2540-2544 อ้างอิงสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 1992-1996 มากที่สุด เนื่องจากสาขาวิชาสถาปัตยกรรม เป็นสาขาวิชาต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อสร้าง หรืองานสถาปัตยกรรมที่ได้รับการออกแบบมาแล้วในอดีต ซึ่ง สอดคล้องกับมาลินี (2546) กล่าวถึงการศึกษาศาปัตยกรรมและการประกอบอาชีพว่าจะต้องศึกษาเกี่ยวกับวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะและสถาปัตยกรรม วิชาวัสดุและวิธีการก่อสร้าง วิชาโครงสร้างอาคาร วิชาอุปกรณ์อาคารและสภาวะสิ่งแวดล้อม วิชาออกแบบสถาปัตยกรรมหลัก วิชาการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม ประกอบกับ วิมลสิทธิ์ (2540) กล่าวว่า สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเป็นสหสาขาวิชา (Multidisciplinary) เพราะแนวโน้มนำการทำงานสถาปัตยกรรมในอนาคต สถาปนิกจะต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่กว้าง มีฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และฐาน

ความรู้การบริหารจัดการ และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีพื้นฐานที่เป็นผู้ "คิดเป็น" ซึ่งจากลักษณะธรรมชาติของสาขาวิชาสถาปัตยกรรมทำให้ความทันสมัยของข้อมูลมีความหลากหลาย มีการอ้างอิงทุกช่วงปีพิมพ์

3. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตด้านวิชาชีพ

3.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต ได้แก่ จำนวนหลักสูตร ชื่อหลักสูตรและปริญญาที่แต่ละสถาบันเปิดสอน พบว่าจำนวนหลักสูตรชื่อหลักสูตรและชื่อปริญญาจำแนกตามสถาบันที่เปิดสอน พบว่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวน 1 หลักสูตร เท่ากัน โดยใช้ชื่อหลักสูตร และชื่อปริญญาเชิงวิชาชีพเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาการกำหนดชื่อปริญญา พบว่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กำหนดชื่อปริญญาเชิงวิชาชีพ ส่วนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กำหนดชื่อปริญญาเชิงวิชาชีพและวงเล็บชื่อสาขาวิชา

3.2 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่แต่ละสถาบันเปิดสอน พบว่าปรัชญา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ แต่ไม่มีในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือมีมนุษย์สัมพันธ์ดี และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สำหรับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งปรัชญาไม่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิต แต่ในวัตถุประสงค์มี คือมีความรู้ในการกำหนดและเลือกวัสดุ เทคนิคการก่อสร้างและระบบโครงสร้างในงานสถาปัตยกรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง กฎหมายเสริมการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม มีบุคลิกภาพที่ดีและมารยาทแห่งวิชาชีพ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรัชญาได้ปรากฏในหัวข้อวัตถุประสงค์ทุกหัวข้อ

3.3 โครงสร้างหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตที่แต่ละสถาบันเปิดสอน พบว่าหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดโครงสร้างของหลักสูตรจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 182 หน่วยกิต แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เน้นหนักกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จำนวน 8 หน่วยกิตเท่ากัน รองลงมา กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์จำนวน 6 หน่วยกิต สำหรับหมวดวิชาเฉพาะบังคับ เน้นหนักกลุ่มวิชาสถาปัตยกรรมจำนวน 66 หน่วยกิต รองลงมา เทคนิคสถาปัตยกรรมจำนวน 42 หน่วยกิต และพื้นฐานสถาปัตยกรรมจำนวน 23 หน่วยกิต ส่วนผังเมืองจำนวน 10 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกแบ่งเป็นบังคับเลือก 7 หน่วยกิต เลือกเสรี 3 หน่วยกิต

สำหรับโครงสร้างหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดโครงสร้างของหลักสูตรจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เน้นหนักกลุ่มภาษา 10 หน่วยกิต รองลงมา กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 7 หน่วยกิต กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 6 หน่วยกิต เท่ากัน ส่วนกลุ่มพลศึกษาน้อยที่สุดจำนวน 4 หน่วยกิต สำหรับหมวดวิชาเฉพาะด้าน เน้นหนักวิชาแกนสาขา 72 หน่วยกิต รองลงมา วิชาเอก 54 หน่วยกิต ส่วนวิชาแกนคณะน้อยที่สุด 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 9 หน่วยกิต

3.4 ลักษณะงานสถาปัตยกรรมของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตด้านวิชาชีพ พบว่า โดยรวมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกหัวข้อ โดยพิจารณาจากการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2545) ได้ให้ความสำคัญของวิทยานิพนธ์ว่าเป็นหลักฐานของความสามารถและวิริยะอุตสาหะของนักศึกษา เพราะการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถในการศึกษาหา

ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง มีความสนใจใฝ่รู้วิชาการอย่างต่อเนื่องและสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาตามหลักวิชาการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผลงานวิทยานิพนธ์จึงเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักศึกษาและความพยายามในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ เป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรีต้องทำวิทยานิพนธ์ โดยต้องสอบผ่านตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัย กล่าวได้ว่าหากนักศึกษาไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้เป็นผลสำเร็จ ก็ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นหากนักศึกษาผลิตผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ เช่น ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่มีประโยชน์ในทางวิชาการหรือการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม หรือได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการหรือการประชุมสัมมนา ก็จะส่งผลให้การจัดการศึกษาในหลักสูตรสาขานั้นๆ เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการมากขึ้น ประกอบกับมาลินี (2546) ได้กล่าวถึงการศึกษาสถาปัตยกรรมว่าเป็นสาขาวิชาที่ประกอบไปด้วยศาสตร์และศิลป์ อีกทั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม งานทางด้านสถาปัตยกรรมเป็นงานที่เกี่ยวกับกายภาพ ซึ่งจะมีผลต่อมนุษย์และสังคมมนุษย์ในด้านต่างๆ สถาปัตยกรรมมีผลต่อการรับรู้ทางด้านจินตภาพของเมือง ดังนั้น การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานทางด้านสถาปัตยกรรมจึงมีความสำคัญเพราะต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของสถานที่นั้นๆ ดังนั้น การศึกษาสถาปัตยกรรมที่กำหนด 5 ปีนั้น ก็เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาสถาปัตยกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมต่อไป ซึ่งการศึกษาในช่วงปีแรกๆ จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิชาความรู้พื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษาสถาปัตยกรรม เช่น ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ วัสดุก่อสร้าง และศิลปะ เป็นต้น โดยวิชาต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้การศึกษาทางด้านสถาปัตยกรรม

ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับในปีต่อๆ ไป ก็จะเริ่มเรียนรู้ข้อมูลทางวิชาการในด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม ที่สลับซับซ้อนขึ้นไปเป็นลำดับ รวมถึงวิชาอื่นๆ ที่สามารถเลือกศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มพูนข้อมูลได้อีก การศึกษาในชั้นตอนสุดท้ายเป็นการนำความรู้ทั้งหมดที่ศึกษามาก่อนกรองเป็นวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เห็นถึงผลงานจากความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของผู้ที่ได้ทำการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด

สำหรับการผลิตด้านวิชาชีพได้มีองค์กรทางวิชาชีพดูแลผู้ที่ปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม ได้แก่ สถาปนิก สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เพราะงานสถาปัตยกรรมเป็นงานที่ส่งผลกระทบต่อสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม วิชาชีพสถาปัตยกรรมจึงเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ถูกควบคุมให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ และถูกต้องเหมาะสม ผู้ที่ปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมยังถือเป็นผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านที่ได้รับการคุ้มครอง และควบคุมตามกฎหมายจะต้องได้รับการศึกษาและผ่านการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและถูกควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามข้อกำหนดทางจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายต่าง ๆ ด้วย (วีระ, 2547) โดยเฉพาะเมื่อไปประกอบอาชีพแล้ว ธนู (2537) กล่าวว่า ทุกคนเป็นสถาปนิกได้ แต่ทำอย่างไรจึงจะได้คนดี คนพิเศษกว่ามาฝึกฝนอบรมให้เป็นสถาปนิกที่ดีมีคุณภาพ รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานได้เหมาะสมและคุ้มค่า เพราะสถานประกอบการทุกแห่งมีลักษณะเหมือนกัน คือ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ได้ผลกำไรเพียงพอสำหรับภาระจ่ายค่าตอบแทนพนักงานและผู้ถือหุ้น ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุนกับองค์กร ดังนั้นพนักงานและองค์กรต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน ผู้ว่าจ้างจึงมีความคาดหวังจากพนักงานค่อนข้างสูงในเรื่องเป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อ

สัจย์ ชัยน มีน้ำใจและอดทน มีความกระตือรือร้นและไม่เลื่องงาน มีวินัยเคร่งครัดกฎระเบียบขององค์กร มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร สำหรับคุณสมบัติของบัณฑิตที่จะก้าวเข้าสู่งานอาชีพจะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาชีพของตนอย่างถ่องแท้ รอบรู้เกี่ยวกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงาน รอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและภาระงานที่รับผิดชอบ รักที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอโดยใฝ่ศึกษาค้นคว้าเป็นนิจ มุ่งคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี ู้งานหนัก คือ มีความรักงาน มีทัศนคติในแง่บวกต่องาน และปัญหาของงาน มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเอง มีความพร้อมเสมอทั้งร่างกายและจิตใจที่จะปฏิบัติงาน รักองค์กร คือ มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและหน่วยงาน มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ใจกว้าง รู้จักมองและคิดสิ่งใหม่ ๆ เสมอ ยึดมั่นวินัย และจริยธรรม คือมีวินัยในการปฏิบัติงาน ซื่อสัตย์สุจริต อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รักษาจรรยาบรรณวิชาชีพ

เป็นที่น่าสังเกตว่าทัศนคติของสถาปนิกในมุมมองสู่ออนาคตของ วมลสิทธิ์ (2540) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าสถาปนิกไทยส่วนใหญ่ยังคงทำงานแบบเดิม ๆ การทำงานของสถาปนิกไทยมีปัญหาที่ชัดเจน 3 ประการคือ ยังคงทำงานด้วยคุณภาพที่เป็นมาตรฐานท้องถิ่นคือ แบบสบาย ๆ ทั้งที่เป็นโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะเจ้าของโครงการที่ร่วมลงทุนกับชาวต่างประเทศ มักขาดความเชื่อถือในการทำงานของสถาปนิกไทย ในฐานะนักออกแบบมักมีมุมมองที่แคบต่องานที่ทำ แม้ว่าจะมีความสามารถในการกำหนดรูปแบบได้ดีพอสมควร แต่ก็มักไม่สามารถอธิบายให้กระจ่างได้ งานออกแบบไม่ได้มาตรฐานทางวิชาการอย่างเพียงพอ มีส่วนของการ "นั่งเทียน" ก็ย่อมมีโอกาสพลาดได้ สถาปนิกโดยทั่วไปมีความรู้ความสามารถจำกัดอยู่เพียงด้านเดียวเป็นหลัก โดยเฉพาะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ไม่สามารถกระจายตัวออกไปทำงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบวงจรในวงการวิชาชีพ แต่มักกระจุกตัวอยู่กับงานออกแบบที่อาศัยเกณฑ์ทางศิลปะ

เป็นหลัก จึงทำให้เกิดการกระจุกกันตงงาน เพราะมีคน (อย่างนี้) ล้นงาน จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเฉพาะ Paradigm หรือแบบแผนการศึกษาใหม่ อันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพและสายวิชาการได้ หากยังคงพยายามแก้ไขใน Paradigm เดิม ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ คงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ก็คงผลิตได้คนชนิดเดิมออกมา ไม่อาจสร้างสายพันธุ์ใหม่ได้ ประกอบกับสถาปนิกไม่ใช่เป็นเพียงนักออกแบบและสาขาวิชาสถาปัตยกรรมเป็นสหสาขาวิชา (Multidisciplinary) เพราะแนวโน้มการทำงานสถาปัตยกรรมในอนาคตสถาปนิกจะต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่กว้าง มีฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และฐานความรู้ การบริหารจัดการ และที่สำคัญที่สุดคือต้องมีพื้นฐานที่เป็นผู้ที่ "คิดเป็น" สามารถปรับตัวเข้ากับงานได้ง่าย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนทัศนะของวมลสิทธิ์ หรยางกูร คือ ธนู (2542) ศึกษาบทบาทและคุณลักษณะของบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและคุณลักษณะของบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในความคาดหวังของบุคคล 5 อาชีพ ผลการวิจัยพบว่าความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้งด้านบทบาทและคุณลักษณะด้านบทบาทควรมีบทบาทผู้นำ แต่มิใช่เป็นผู้เชี่ยวชาญ แสวงหาช่องทางและกระบวนการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นผู้นำเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม ด้านคุณลักษณะควรเป็นผู้มีเหตุผล เป็นที่ยอมรับจากสังคม นิติตักดี และคณะ (2541) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2540 คุณภาพของสถาปนิกที่จบใหม่ในด้านการออกแบบและด้านคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสูงกว่าพอใช้เท่ากัน สำหรับด้านการปฏิบัติวิชาชีพและเทคโนโลยี

อาคาร อยู่ในระดับต่ำกว่าพอใช้ ด้านการบริหารและการจัดการอยู่ในระดับควรปรับปรุง คุณลักษณะด้านการออกแบบ (Design Skills) รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านการตลาด และคุณลักษณะด้านธุรกิจ ส่วนคุณลักษณะความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี มีความสำคัญน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม เป็นผลงานที่บ่งชี้คุณภาพบัณฑิตได้ทั้งในมิติการเป็นทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทหนึ่งที่สำคัญ และมีมิติโดยนัยจะปรากฏตามความรู้ความสามารถของบัณฑิตโดยประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชาประเมิน โดยมีการวิจัยของอินทัย และคณะ (2541, 2542, 2543) ศึกษาการประเมินคุณภาพการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น รุ่นปีการศึกษา 2539, 2540, 2541 โดยบัณฑิตประเมินตนเองเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่น พบว่า บัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ทั้ง 3 รุ่นปีการศึกษา ประเมินตนเองว่าไม่แตกต่างจากบัณฑิตสถาบันอื่น ยกเว้นความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และความรู้ทางเทคโนโลยีหรือวิทยาการใหม่ ๆ มีน้อย/ด้อยกว่าบัณฑิตสถาบันอื่น โดยเฉพาะรุ่นปีการศึกษา 2541 ประเมินตนเองหัวข้อความรู้ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีน้อย/ด้อยกว่าบัณฑิตสถาบันอื่น เพิ่มขึ้นจากรุ่นปีการศึกษา 2539 และรุ่นปีการศึกษา 2540 ประเมินว่ามีน้อย/ด้อยกว่าบัณฑิตสถาบันอื่นเพียง 2 ข้อ หัวข้อที่บัณฑิตประเมินตนเองว่ามีมาก/เด่นกว่า บัณฑิตสถาบันอื่นคือ การมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน มีเพียงบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2540 เท่านั้น อย่างไรก็ตามมีหัวข้อที่ประเมินว่าไม่มีบัณฑิตแม้แต่คนเดียวที่ประเมินว่ามีน้อย/ด้อยกว่าบัณฑิตสถาบันอื่น โดยบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2539 ได้แก่ หัวข้อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความขยันและอดทน การมีคุณธรรมและจริยธรรม บัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2540 ได้แก่ หัวข้อการเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน การเป็นที่ยอมรับจากผู้บังคับบัญชา การมีคุณธรรมและ จริยธรรม บัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2541 ได้แก่ หัวข้อการมีคุณธรรมและ จริยธรรม

ในขณะเดียวกันได้มีการศึกษาคุณภาพบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในทัศนะของผู้บังคับบัญชา รุ่นปีการศึกษา 2539, 2540, 2542 พบว่า ส่วนใหญ่พอใจคุณภาพการทำงานโดยรวมของบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 รุ่นปีการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับบัณฑิตสถาบันอื่นในรุ่นวิชาชีพเดียวกัน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บังคับบัญชาทั้ง 3 รุ่นปีการศึกษา ประเมินว่าไม่แตกต่างจากบัณฑิตสถาบันอื่น โดยบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2539 มีสามอันดับแรกของคุณลักษณะเด่นกว่า/มากกว่า ได้แก่ ความขยันและอดทน ความเชื่อมั่นในตัวเอง และการเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน และสามอันดับแรกของคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีลักษณะด้อยกว่า/มีน้อยกว่า ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศ ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็น สำหรับรุ่นปีการศึกษา 2540 ผู้บังคับบัญชาประเมินว่า มีลักษณะเด่นกว่า/มากกว่า ได้แก่ ความขยันและอดทน การเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน และความเชื่อมั่นในตัวเอง โดยมีสามอันดับแรกของคุณลักษณะด้อย/น้อยกว่า ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการเป็นผู้ นำที่ดี และการแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็น ในรุ่นปีการศึกษา 2542 ผู้บังคับบัญชาประเมินว่ามีลักษณะเด่นกว่า/ มากกว่า ได้แก่ ความเชื่อมั่นตัวเอง ความขยันและอดทน ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ ต่องานที่รับผิดชอบ ส่วนสามอันดับแรกของคุณลักษณะด้อย/น้อยกว่า ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศ การแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็น และความกระตือรือร้นหาความรู้พิเศษอื่นเพื่อพัฒนาตนเอง

สำหรับวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตวิชาชีพ ปรากฏว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการผลิตวิชาชีพเช่นเดียวกับวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น ทั้งนี้เพราะคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมือง และนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีบัณฑิตรุ่นแรกปีการศึกษา 2544 คณะฯ จึงมีนโยบายและแผนงานในการติดตามคุณภาพบัณฑิต ติดตามผลการดำเนินงานทำ การศึกษาต่อ รวมไปถึงติดตามผลความพึงพอใจของนายจ้างในฐานะผู้ใช้บัณฑิต และผู้ประกอบการของบัณฑิต โดยรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาต่อประวัติ ชื่อผู้ประกอบการ แผนการในอนาคตของผู้ที่จะเป็นบัณฑิตจัดทำในภาคเรียนที่ 2 ก่อนสำเร็จการศึกษา จัดทำแบบประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้ที่จะเป็นบัณฑิตก่อนจบการศึกษาและความพึงพอใจหลังจบการศึกษาแล้วได้งานทำ การประกอบอาชีพอิสระและการศึกษาต่อติดตามผลดำเนินงานทำของบัณฑิต หรือ การศึกษาต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ ภายใน 1 ปี หลังจบการศึกษาจัดทำ Web Site คณะ และ Web Site ประจำรุ่น และสนับสนุนให้บัณฑิตจัดตั้งองค์กรนิสิตเก่า ติดตามผลความพึงพอใจของนายจ้าง และผู้ประกอบการบัณฑิตภายในระยะเวลา 3 ปี หลังจบการศึกษา จัดตั้งศูนย์กลางประสานงานการหางานทำให้แก่บัณฑิตรวมทั้งการประชาสัมพันธ์คุณภาพบัณฑิตไปยังหน่วยงานของรัฐและเอกชน (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมือง และนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทุกหัวข้อ โดยพิจารณาจากวิทยานิพนธ์และความรู้ความสามารถของบัณฑิต แม้ว่าบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ประเมินคุณภาพการผลิตบัณฑิต โดยบัณฑิตประเมินตนเองเปรียบเทียบกับบัณฑิตสถาบันอื่นในรุ่นวิชาชีพเดียวกัน และคุณภาพบัณฑิตในทัศนะของผู้บังคับบัญชา เพียง 3 รุ่นปีการศึกษา สำหรับคุณภาพบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กำหนดการติดตามไว้ในแผนพัฒนาคณะฯ แล้ว ดังนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าสัมฤทธิ์ผลของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมตรงตามเป้าหมายการผลิตของหลักสูตรทั้งสองสถาบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ทำให้ทราบข้อสรุปที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยและข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ

2. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมือง และนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรจัดทำรายชื่อกิจการที่กำลังดำเนินการและสำเร็จสมบูรณ์แล้วเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการของคณะ หรือประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจโครงการออกแบบงานสถาปัตยกรรมประเภทต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจหรือใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ มากขึ้น

3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมือง และนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรส่งเสริมให้มีการทำวิทยานิพนธ์โครงการออกแบบที่มีน้อยหรือไม่มีเลย เพื่อให้วิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรมมีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้

4. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฝั่งเมือง และนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือสถาบันการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวิชาชีพทางศิลปะ โดยเฉพาะสาขาวิชาสถาปัตยกรรมควรเพิ่มรูปแบบการเขียนอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อโสตทัศนวัสดุในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประโยชน์ในการใช้อ้างอิงของนักศึกษาและผู้สนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการประเมินคุณภาพของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิต ทุกรุ่นปีการศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บังคับบัญชา และเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคุณอาจารย์ บุคลากร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคุณอาจารย์ บุคลากร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และ นฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์สุนทร ตูลยะสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงยศ วีระทวีมาศ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์วารุณี ภูสนาม ที่ได้คำปรึกษาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณรุชนีกร อินเล็ก ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา คุณสิริพร ทิวะสิงห์ ตลอดจนเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจ ขอขอบคุณฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และฝ่ายวิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ช่วยให้ข้อมูลและประสานงานในการเสนอโครงการ เพื่อขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย ตลอดจนดูแลติดตามคณะผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด ช่วยทำให้บรรยากาศทางวิชาการของคณะฯ ได้พัฒนาการขึ้น ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สกว.) ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กิ่งทอง ศิริมงคล. 2531. พฤติกรรมการค้นหา และการใช้สารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร. 2528. การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

2545. รายงานประจำปี 2545. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

----- . 2545. คู่มือการทำวิทยานิพนธ์. ขอนแก่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

----- . (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม หลักสูตรปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2532. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา)

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (ม.ป.ป.). หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2539. มหาสารคาม: คณะ. (เอกสารอัดสำเนา)

----- . 2545ก. รายงานประจำปี. 2545. มหาสารคาม: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตรศิลป์ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

----- . 2545ข. รายงานประจำปี. 2545. มหาสารคาม: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตรศิลป์ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

----- . (ม.ป.ป.). คู่มือการทำวิทยานิพนธ์. มหาสารคาม: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตรศิลป์ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จรรยาอักษรณ์ ทัพโยธา. 2538. การวิเคราะห์การกระจายเนื้อหาปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-2536. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และประสงค์ ต่อโชติ. 2542. รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการแสวงหาสารสนเทศในกระบวนการสำรวจวรรณกรรมเพื่อการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีป ศิริรัศมี. 2525. การวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม: แผนกบริการกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนู พลวัฒน์. 2537. ความถนัดทางสถาปัตยกรรมและความรู้ทางศิลปะ. อีสานสถาปัตย์, 1(3): 8-12.
- . 2542. บทบาทและคุณลักษณะของบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัยนา พรหมสุรางค์. 2539. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2528-2537. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บวร ใจป่า. 2543. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปีการศึกษา 2525-2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บานชื่น ทองพันชั่ง. 2536. การใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาคพิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. 2524ก. การวิจัยบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . 2524ข. การวิจัยบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . 2533. การศึกษาการอ้างอิง. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หน่วยที่ 9-15, หน้า 840-841. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผ่องพรรณ แยมแซไข. 2536. ความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิต หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญสุภา นาทอง. 2543. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่างปีการศึกษา 2537-2541. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พินิตา สมประจบ. 2542. รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศทางศิลปะของนักศึกษาคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. กรุงเทพฯ : แผนกวิจัยและประเมินผลฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- มาลินี ศรีสุวรรณ. 2540. ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- . 2546. หลักปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชนิภรณ์ วิชากร. 2530. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพยาบาลในประเทศไทยตั้งแต่ปีการศึกษา

- 2517 ถึง 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร. 2540. ทักษะสถาปนิก : มุม
มองสู่อนาคต. *อาษา*, (พฤศจิกายน), 74-75.
- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, กอบกุล อินทรวิจิตร, สันติ
ฉันทวิลาสวงศ์ และวีระ อินพันทั้ง. 2536. *ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม ในรายงานการ
วิจัย เรื่อง พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบ
ของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และ
อนาคต. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามใน
พระบรมราชูปถัมภ์.*
- วรรณภา โตพิบูลย์พงศ์. 2527ก. *การวิเคราะห์เนื้อหา
วารสารธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
----- . 2527ข. *การวิเคราะห์เนื้อหาวารสาร
ธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วรรณุช อุษณกร. 2538. *รายงานการวิจัยเรื่องการ
วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี. [ปัตตานี] : ฝ่ายหอสมุด
จอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.*
- วุฒิ ด้านกิตติกุล. 2545. *บัณฑิตที่สถานประกอบการ
ต้องการ. อนุสารอุดมศึกษา, 28(289), 11-
12.*
- สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. 2547.
*คู่มือสถาปนิก 2547. เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
สมาคม.*
- วิบูลย์สุข บัณฑิต. 2531. *การอ้างอิง : ปัญหาและ
แนวทางแก้ไข. ข่าวสารห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 10 (2-3), 28-35.*
- สุนทร ตูลยะสุข. 2543. *การจัดการก่อสร้าง. วารสาร
อีสาน-สถาปัตย์, (1), 42-49.*
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. 2535. *การอภิวิเคราะห์และ
สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการ
สอนภาษาอังกฤษ ในระหว่างปี พ.ศ. 2515-
2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.*
- สมาคมสถาปนิกสยาม. 2534. *ลักษณะการใช้
สารนิเทศทางศิลปะและทัศนคติต่อรูปแบบ
การเผยแพร่สารนิเทศทางศิลปะของนักศึกษา
ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- Chiava, Joseph De. and Michael J. Crosbie. 2001.
Time-Saver Standards for Building Types.
4th ed. New York : McGraw-Hill.
- Krippendorff, K. 1980. *Content Analysis.* Beverly
Hills: Sage Publications.